

Lekcija 4

Identitet: Stereotipi o meni!

Kako vidim samog sebe – kako me drugi vide?

Obrazovni ciljevi	Učenici postaju svjesni toga kako ih drugi doživljaju i uče kako da to prihvate. Oni bolje shvataju kako drugi vide i reaguju na njihov identitet. Ispituju uticaj koji njihov identitet ima na druge.
Učenički zadaci	Učenici opisuju sebe i druge i zatim upoređuju svoje rezultate.
Sredstva	Radni list za učenike 1.2.
Metodi	Rad u parovima, plenarna rasprava.

Lekcija

Nastavnik počinje čas rezimirajući rezultate dvije prethodne lekcije i objašnjavajući raspored današnjeg časa.

Nastavnik tada podsjeća razred da su započeli gledajući pojedinca (dječakovu ličnu situaciju) te da su se onda prebacili na razmatranje doživljaja većih grupacija poput zanimanja, etničkih grupa i cijele države. Sada će se opet fokusirati na pojedinca, ali ovog puta će svaki učenik za sebe – svako u razredu – biti fokus posmatranja. Skoncentrisaće se na pitanje:

Ko sam ja?
Kako bih opisao sam sebe? samopercepcija
Kako bi me učenik u razredu opisao? percepcija od strane drugih

Nastavnik u svom uvodu časa crta navedenu tabelu na tablu ili *flip chart*. Nastavnik takođe može pitati učenike da ponove ono što su naučili u prethodna dva časa o razlikama između samopercepcije i percepcije od strane drugih. Kao dodatak, ili kao alternativu, može ponoviti ključne pojmove stereotipa i predrasuda.

Sada nastavnik uzima materijale pokazujući učeničke opise Maksa. Oni bi trebalo da pomognu učenicima da se sjete što je moguće više kvaliteta i karakteristika ljudi. Učenici dobijaju zadatak da ispišu što je moguće više pridjeva koji se mogu koristiti za opisivanje osobe. Nastavnik će zasigurno morati da dadne neke ideje i predloge u tom trenutku. Na primjer, učenici mogu dobiti smjernice o kategorijama koje opisnim pridjevima daju značenje. Takve kategorije mogu uključivati sljedeće:

Kako bismo opisali ljude:

- jesu li dobrog raspoloženja?
- jesu li lošeg raspoloženja ili čak bijesni?
- jesu li dobri prijatelji?
- želimo li opisati kako izgledaju?
- želimo li ih opisati kao učenike?

Cijeli razred bi trebalo da bude uključen, radije nego da pitamo nekoliko učenika da kažu svoje ideje u frontalnoj metodi nastave. To se može postići sljedećom vježbom⁵ u kojoj učenici rade sami kako bi iznijeli niz ideja. U uglovima učionice, ili na odvojenim stolovima, trebalo bi okačiti ili postaviti velike listove papira. Na tim papirima daju se različite ključne riječi ili kategorije kao naslovi. Učenici se kreću učionicom u tišini i zapisuju svoje ideje na te panoe (idealno bi bilo flomasterima koji stoje uz svaki pano). S obzirom na to da mogu vidjeti ono što su drugi učenici napisali, učenici ne bi trebalo da se ponavljaju, ali mogu dodavati komentare i nove ideje.

⁵ Ovdje predložena vježba slična je „Zidu tišine“ (vidi Knjigu VI, Razvijanje novih ideja u obrazovanju za demokratiju i ljudska prava.

Rezultat takve vježbe mogao bi izgledati ovako:

Kakva je osoba kada je dobro raspoložena?
– vesela
– šali se
– opuštena
– pričljiva
– pjeva
– šarmantna
–

Nije potrebna dalja razrada u plenarnoj raspravi, jer je svrha ove vježbe da učenici dobiju ideje za rad u okviru sljedećeg koraka. Nastavnik bi do ovog trenutka već trebalo da razmisli koji bi učenici mogli da rade zajedno u parovima. Ovo je važno jer je tema s kojom će se učenici susresti osjetljiva. Zbog toga bi nastavnik trebalo da izbjegne spajanje učenika koji jedni drugima nijesu dragi, i trebalo bi da bude siguran da ničiji osjećaji neće biti povrijeđeni.

Parovi dobiju sljedeći zadatak:

Sada ćete istražiti kako doživljavate sami sebe i jedni druge. Napravite ovo na sljedeći način:

- Prvo, radite sami.
- Pogledajte opise na panoima u učionici i izaberite riječi koje vas, po vašem mišljenju, dobro opisuju. Napišite ih na radnom listu.
- Dodajte svoje kvalitete i opise u određenim situacijama koje niste pronašli na panoima. Napišite ih na radnom listu.
- Onda opišite svog partnera na isti način.
- Nakon što oboje završite zadatak, razmijenite svoje rezultate. Bit će zanimljivo vidjeti koji se opisi i stavovi slažu, a koji razlikuju ili su čak u suprotnosti jedni s drugima. Izrazite svoje misli i osjećaje:
 - Šta me iznenađuje?
 - Šta me čini srećnim?
 - Šta mi smeta?
 - Šta me vrijeđa?
 - Možeš li svoj stav potkrijepiti nekim primjerima?
 - Koji opisi su (pozitivni ili negativni) stereotipi?

Nastavnik bi trebalo da odluči hoće li organizovati konačno plenarno izlaganje na kraju ovog časa (što je ujedno i kraj ove nastavne jedinice, iako su nastavnici mogući) ili će ukrako prikazati procese učenja kroz zadnje četiri lekcije. Koju god metodu da izabere, nastavnik će primijetiti da se radna atmosfera u razredu poboljšala tokom ove nastavne jedinice.

Učenici će razviti bolje međusobne odnose i imaće zanimljiva otkrića koja međusobno razmjenjuju. Sada su sposobni da razlikuju:

- stereotipe i predrasude;
- samopercepciju i percepciju od strane drugih.

Napredovali su u razvoju socijalnih vještina, što će im koristiti u svakodnevnom životu, kako u razredu tako i u školi u cjelini. Učenici će često nailaziti na teme koje su se pojavile u ove četiri lekcije pa će dodatno utvrditi to što su naučili.